

Qarabağın mədəni həyatı yenidən canlanmaqdadır

Ermənistan tərəfindən işğala məruz qalmış ərazilərimizdə məhvə məhkum edilmiş maddi-mədəniyyət abidələri tariximizin daş yaddaşı kimi, əvəzolunmaz milli sərvətlərimiz kimi yenidən bərpa edilir. Bu abidələr təkcə maddi-mədəniyyət nümunələri deyil, həm də mədəniyyət tariximizin parlaq inciləridir. Qarabağın tarixi abidələrinin darmadağın edilməsi isə mədəniyyət və mədəniyyət tariximizin

Bu günlər Qarabağda bərpa-quruculuq işləri sürətlə davam etməkdədir. Azərbaycanı qalib dövlətə çevirən Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyev ölkəmizin tarixində yeni reallıqlar yaratdı. Otuz il davam edən işğala 44 gün ərzində son qoyuldu və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü təmin olundu. Bu, tarixdə analoqu olmayan bir qələbə idi.

daşlaşmış yaddaşının silinməsi kimi ağrılı-acılıdır. İndi başlıca vəzifə Qarabağın mədəni həyatını özünə qaytarmaqdır. Biz işdə Prezidentimizə dəstək olmaqdır.

Prezident İlham Əliyev Zəfər paradasında müharibədən sonrakı dövrün bir növ anonsunu verdi: "İndi isə bizim üçün yeni dövr başlayır – quruculuq dövrü. Mənfur düşmən işğal edilmiş bütün torpaqları yerlə-yeksan edib. Bu məlumat artıq hər kəsdə var, videogörüntülər var. Azad edilmiş ərazilərə mənim səfərlərim

bunu göstərir. Bütün binalar, bütün tarixi abidələr, məscidlər, qəbirilər, məzarlıqlar mənfur düşmən tərəfindən dağıdılıb. Biz onların hamısını bərpa edəcəyik. Artıq bərpa işləri başlanmışdır".

Bərpa işlərində mədəniyyət işçilərinin üzərinə mühüm vəzifələr düşür. Məlumat üçün bildirək ki, erməni işğalçıları tərəfindən talan edilmiş regionun muzeylərində Azərbaycan xalqının tarixi və mədəniyyəti ilə bağlı qiymətli əşyalar, rəssamlıq və mədəniyyət əsərləri, dünya

şöhrətli xalqlar, Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətlərinin xatirə əşyaları və digər qiymətli eksponatlar toplanmışdı. İşğal olunmuş ərazilərdə Azərbaycanın mədəni irsini təşkil edən mədəniyyət obyektləri xüsusi qəddarlıqla məhv edilmişdir. Ələ keçirdikləri ərazilərdə 12 muzey, 6 rəsm qalereyası, tarixi əhəmiyyətli 9 saray qarət edilmiş və yandırılmışdır. Nadir tarixi əhəmiyyətli 40 min muzey eksponatı talan olunmuşdur. İşğal olunmuş ərazilərdə qalan 152 ibadət yeri, məbəəd, o cümlədən 62 məscid erməni təcavüzünün güdazına getmişdir. Dağıdılan və yandırılan 927 kitabxanada 4,6 milyon kitab və əlyazma nümunələri məhv edilmişdir. Ekspertlərin fikrincə, Dağlıq Qarabağ bölgəsində və ətraf rayonlarda Azərbaycanın milli mədəniyyət ocaqlarına erməni təcavüzkarlarının vurduqları ziyanı dəqiq hesablamaq mümkün deyil.

Muzeylərimiz işğal dövründə dağıdılıb, eksponatları xarici ölkələrə satılıb, bəzilərinin mahiyyəti tamamilə özgəlaşdirilib. Elə Şuşa şəhərindəki muzeyləri yada salaq: Tarix-diyarşünaslıq muzeyi, Şuşa Tarix Muzeyi, Xalça Muzeyinin Şuşa filialı, Üzeyir Hacıbəyovun, Bülbülün, Mir Möhsün Nəvvabın, Xurşidədanı Natəvanın ev muzeyləri, Qarabağ Dövlət Tarix Muzeyi, Qarabağ Ədəbiyyat

Muzeyi. Bunların hər biri bizim mədəni sərvətimizdir. Talan və məhv edilmiş sərvətlər nəinki Azərbaycanın, həm də bütün dünya sivilizasiyasının misilsiz mədəniyyət nümunələridir.

Şuşanın mədəni həyatı yenidən özünə qaytarılır. "Xarıbülbül" festivalı böyük uğurla keçirildi. Cənab Prezident və birinci xanım Mehriban Əliyeva bu tədbirdə iştirak etdilər. Şuşada sərgilər keçirilir, Vaqif Poesiya Günləri yenidən bərpa olundu. Dövlət başçımız və birinci xanım bu tədbirlərdə də yaxından iştirak etdilər. Bülbülün ev muzeyinin bərpadan sonra açılışı oldu. Üzeyir bəyin və Bülbülün heykəlləri yenidən öz əvvəlki vəziyyətinə gətirildi. Bir sözlə, Şuşa Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtına çevrilməkdədir.

Prezidentin tapşırığı ilə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə açıq havada Zəfər muzeylərinin yaradılmasına başlanılmışdır.

Görkəmli Azərbaycan musiqiçisi Qurban Pirimovun Ağdam rayonundakı ev muzeyi, Cəbrayıl, Füzuli, Qubadlı və Xocalı rayonlarının tarix-diyarşünaslıq muzeyləri də dağıdılmışdır. Erməni təcavüzkarlarının qarət etdikləri muzeylərdə Azərbaycan xalqının tarixi və mədəniyyəti ilə bağlı qiymətli əşyalar, rəsm və heykəltəraşlıq nümunələri, dünya şöhrətli Azərbaycan xalqları, xalça məmulatları, görkəmli şəxsiyyətlərimizin xatirə əşyaları, digər qiymətli materiallar olmuşdur.

Şuşa, Laçın və Qubadlı rəsm qalereyalarının Azərbaycanın görkəmli rəssam və heykəltəraşlarının əsərlərindən ibarət fondları da dağıdılmışdır. Onların da fəaliyyətləri bərpa ediləcək.

Təbii-coğrafi baxımdan respublikamızın ən zəngin bölgələrindən olan Ağdam

həm də xalqımızın çoxəsrlik tarixini özündə əks etdirən müxtəlif tarixi-mədəni abidələr diyardır. Aparılan arxeoloji tədqiqatlar nəticəsində müəyyən olunub ki, bu yerlərdə insanlar təxminən 8-10 min il bundan əvvəl məskunlaşmışlar.

Ağdam şəhərində Üzərlikdə abidəsi, Kəngərliyədəki XIV əsrin yadigarı – daş abidələr, Papravənddəki Xanoğlu türbəsi, Xan qızı Natəvanın və oğlunun şərəfinə tikilmiş türbə, Şahbulaq qalası kimi tarixi-memarlıq nümunələri dağıdılıb məhv edilmişdir. Buradakı abidələr müxtəlif dövrləri əks etdirən nadir nümunələr idi. Bu maddi-mənəvi sərvətlər qruplaşdırılaraq "Azərbaycan Respublikasının ərazilərində dövlət mühafizəsinə götürülmüş daşınmaz mədəniyyət abidələrinin əhəmiyyət dərəcəsinə görə bölgüsü" adlı kitabə daxil edilmişdir.

Kəlbəcərin, Füzulinin, Cəbrayılın, Zəngilanın və Qubadlının mədəni həyatı yenidən canlandırılacaq.

Kəlbəcərdə alban dövrünə aid xeyli

tarixi abidə var. Bunlardan ən məşhuru Xudavəng məbəəd kompleksidir. Bu kompleks Kəlbəcər rayonunun şərqində – rayonun mərkəzinin 29 kilometrliyində yerləşir. Kəlbəcədəki digər qədim alban abidələri – "Laçınqaya", "Lev", "Uluxan", "Qalaboyu", "Comərd"...yenidən bərpa ediləcək. Muzeylər və tarixi abidələr xalqımızın tarixi yaddaşıdır, ona görə də biz bu yaddaşı yenidən bərpa etməliyik. Bu işlərə artıq start verilmişdir.

Erməni vandalları, demək olar ki, bütün tarixi, mədəni və dini abidələrimizi bərpad günə qoyublar. "Erməni vandalizmi: əsirlikdə olan Azərbaycan abidələri" adlı elektron layihədə toplanmış materiallarda dünyaya özlərini mədəni xalq kimi göstərməyə çalışan ermənilərin əsl siması əyani şəkildə görünür. Cənab Prezidentin tapşırığı ilə Qarabağın mədəni həyatı bərpa olunacaq.

M.MÜKƏRRƏMOĞLU,
"Xalq qəzeti"